

De opmars van de Manager

Nog niet eens zo heel lang geleden waren scholen vrij eenvoudige en transparante organisaties. Je had een rector – vaak zorgelijk kijkend vanwege alle circulaires uit Zoetermeer – die samen met een paar conrectoren het hele reilen en zeilen van een school in de gaten hield. De docenten hielden zich bezig met lesgeven en ze voelden zich in hun werk over het algemeen gesteund door de directie. Zelfs leerlingen wisten precies wie de rector was en wat je uit je hoofd moest laten om niet bij hem op kantoor terecht te komen.

Een geïdealiseerd beeld? Misschien, maar in betrekkelijk korte tijd is er wel erg veel veranderd. De rector en zijn handjevol conrectoren zijn vervangen door het Management. In tegenstelling tot vroeger heeft een gemiddelde school tegenwoordig blijkbaar heel wat verschillende bestuurslagen nodig om goed te kunnen draaien.

Helemaal bovenaan de voedselketen staat het bestuur, tegenwoordig vaak bestierd door professionele bestuurders die, met salarissen waar onze minister-president jaloers op zou zijn, hele scholengroepen onder zich hebben. Dan komt het bovenschools Management, bestaande uit de algemeen directeur en zijn staf. Die staf kan op zijn beurt weer bestaan uit een hele riedel functies, zoals daar zijn de directeur bedrijfsvoering, de directeur facilitaire zaken, de directeur personeelszaken, de directeur financiële zaken et cetera.

Pas dan kom je bij de afzonderlijke scholen met hun eigen scala aan Managementfuncties. Elke zichzelf respecterende vestiging heeft een locatiedirecteur, met daaronder de directeuren bovenbouw en onderbouw, met daaronder afdelingsleiders, met daaronder jaarlaagcoördinatoren. Om de communicatie tussen de vestigingen en de algemene directie weer te stroomlijnen zijn er uiteraard ook nog enkele sectordirecteuren nodig.

En ten slotte kom je dan eindelijk uit bij de docenten en de leerlingen. Met maar liefst zeven lagen tussen de top en het personeel dat het daadwerkelijke werk doet, zou je toch mogen verwachten dat de hedendaagse scholen gestroomlijnde organisaties zijn waar het goed toeven is. De werkelijkheid is anders.

In opdracht van het tv-programma *Netwerk* heeft het onderzoeksbureau ITS Nijmegen onlangs een enquête

uitgevoerd onder onderwijzend personeel over de opmars van de Manager. De resultaten waren ontluisterend. 55% vindt dat het Management onvoldoende op de hoogte is van wat er zich op de werkvloer afspeelt. 84% merkt op dat de bureaucratie de laatste jaren sterk is toegenomen en 66% van de ondervraagden heeft hierdoor minder plezier in zijn werk gekregen. 80% vindt dat al de regels van het Management de kwaliteit van het onderwijs niet hebben verbeterd. Hoewel 70% van mening is dat het werk niet efficiënter wordt gedaan, vindt 62% dat het zakelijke en efficiënte denken wel is doorgeschoten. 71% vindt dat de Managers een onevenredige druk op het totale budget leggen en 65% vindt dat ze vooral goed voor zichzelf zorgen. En als klap op de vuurpijl is 82% van mening dat de bureaucratie gecreëerd door het Management ten koste gaat van de tijd voor de leerlingen.

Het is verbazingwekkend dat een hele sector collectief aangeeft gebukt te gaan onder de dictatuur van het Management en dat er helemaal niets aan gedaan wordt. Docenten en leerlingen worden steeds minder belangrijk binnen schoolorganisaties. Managers houden hun eigen circuit draaiende door allerlei onnodige overlegsituaties te creëren en bureaucratische regels uit te vaardigen. Tel hier het lumpsumbeleid bij op en het feit dat je als docent alleen uit je LB-functie kunt komen door coördinerende taken op je te nemen, en de verdere uitholling van het onderwijs en het docentschap komt weer duidelijk aan de oppervlakte.

Het lijkt allemaal zo voor de hand liggend: onderwijs gaat over leerlingen en de mensen die hen lesgeven, niet over Managers, vergaderen, marktwerking, targets, zelfsturende teams en andere kretologie. Het wordt hoog tijd dat we ons dit realiseren en er ook naar gaan handelen. Managers behoren tot dezelfde categorie als conciërges en administratieve medewerkers: onderwijs-ondersteunend personeel. Hopelijk dringt dit besef ooit door.

Johan Graus
Hoofdredacteur